

Σχέδιο του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών σχετικά με τη διοικητική διάταξη

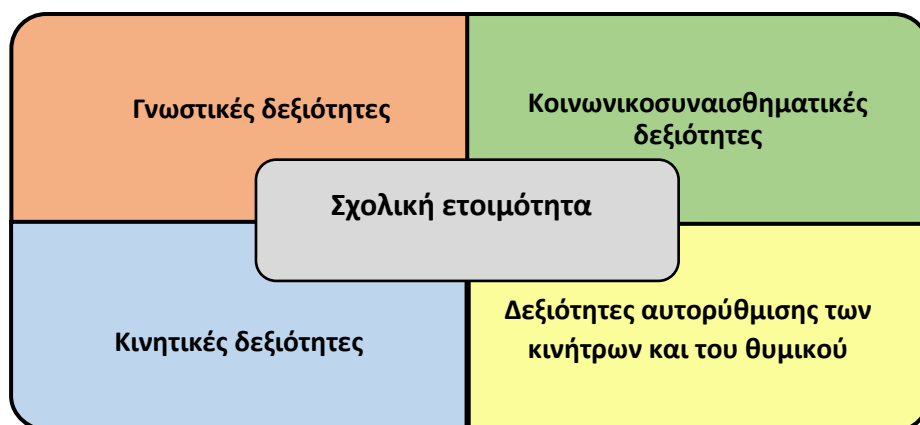
Συνεργασία παιδικού σταθμού και δημοτικού σχολείου από την 1.8.2019

Ερωτηματολόγιο για το συνεργαζόμενο εκπαιδευτικό προσωπικό σχετικά με την αξιολόγηση του επιπέδου ανάπτυξης όσον αφορά τη σχολική ετοιμότητα

Το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης που παρατίθεται παρακάτω συνοδεύει τα έγγραφα ανάπτυξης που συμπληρώνονται από το εξειδικευμένο παιδαγωγικό προσωπικό καθώς και τις εκτιμήσεις των γονέων και τις παρατηρήσεις του συνεργαζόμενου εκπαιδευτικού προσωπικού στο πλαίσιο της συνεργασίας του παιδικού σταθμού και του αρμόδιου δημοτικού σχολείου. Η άποψη του συνεργαζόμενου εκπαιδευτικού προσωπικού για τις ικανότητες, δεξιότητες καθώς και τα ισχυρά και αδύνατα σημεία ενός παιδιού πρέπει να τεκμηριώνεται σε σχέση με τις επιμέρους πτυχές της σχολικής ετοιμότητας. Το εκπαιδευτικό προσωπικό δίνει προσοχή σε εκείνους τους τομείς ανάπτυξης, οι οποίοι θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικοί για την επιτυχή έναρξη της σχολικής φοίτησης και τη σχολική μάθηση.

Στον οδηγό «Πρόσθετη στήριξη των παιδιών με αναπτυξιακούς κινδύνους. Ένας οδηγός για το εξειδικευμένο παιδαγωγικό προσωπικό στο πλαίσιο της μετάβασης από την προσχολική στη σχολική εκπαίδευση» (Wagner και συνεργάτες 2013) περιγράφεται ο όρος της σχολικής ετοιμότητας ως εξής:

Δίνεται έμφαση στις ακόλουθες (βασικές) δεξιότητες:

Αυτές οι (βασικές) δεξιότητες περιγράφονται αναλυτικότερα στη συνέχεια:

1. Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες

Είναι οι δεξιότητες που εκδηλώνονται κατά την καθημερινότητα και υποδεικνύουν την υγιή αυτοπεποίθηση, την επαρκή αυτονομία και την αισιοδοξία του παιδιού όσον αφορά τη μετάβασή του στο σχολείο. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει επίσης η πρόβλεψη του βαθμού στον οποίο το παιδί μπορεί να χειριστεί το τέλος των υφιστάμενων σχέσεων και να δημιουργήσει με επιτυχία νέες σχέσεις με τους δασκάλους και τους συμμαθητές του.

2. Δεξιότητες αυτορύθμισης των κινήτρων και του θυμικού

Είναι οι δεξιότητες που επιδεικνύουν την προθυμία για μάθηση, τη χαρά για τη μετάβαση στο σχολείο και την αισιόδοξη στάση του παιδιού ως προς τον ρόλο του ως μαθητή. Το παιδί πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει ολοένα και περισσότερο τις εμπειρίες αποτυχίας και απογοήτευσης, ώστε αυτές να μην επηρεάζουν αρνητικά την αυτοεικόνα του. Σημαντικό είναι να μπορεί να διαχειρίζεται τις παρορμήσεις του και, συνεπώς, να ελέγχει τη συμπεριφορά του. Εάν ένα παιδί μπορεί να περιμένει στην τάξη σε ορισμένες περιπτώσεις, διευκολύνεται η ομαδική μάθηση.

3. Κινητικές δεξιότητες

Οι γενικές αδρές κινήσεις και μια ορισμένη σωματική σταθερότητα, αλλά και η επιδεξιότητα των δακτύλων και των χεριών καθώς επίσης ο συντονισμός ματιού-χειριού αποτελούν σημαντικές προϋποθέσεις για τη σχολική μάθηση. Οι τελευταίες δεξιότητες αποτελούν τη βάση για την εκμάθηση της γραφής. Κατά την αξιολόγηση των (λεπτών) κινητικών δεξιοτήτων πρέπει να ληφθεί υπόψη και η προτίμηση χεριού. Όσον αφορά την ανάπτυξη των κινητικών δεξιοτήτων των παιδιών προσχολικής ηλικίας, παρουσιάζονται μεγάλες διακυμάνσεις. Γι' αυτό τον λόγο, η ανάπτυξη πρέπει να επανεξεταστεί στο τέλος, εάν π.χ. παρατηρηθούν εμφανή προβλήματα στην αρχή της περιόδου συνεργασίας.

4. Πρώιμες γνωστικές δεξιότητες ως βασικοί τομείς της σχολικής ετοιμότητας

4.1. Γλώσσα:

Σημαντικό θεμέλιο για την επικοινωνία και την απόκτηση γνώσεων στο σχολείο συνιστούν οι ικανότητες της γερμανικής γλώσσας – ανεξάρτητα από το αν έχει αποκτηθεί ως πρώτη ή δεύτερη γλώσσα. Το επίπεδο απόκτησης της γλώσσας προσφέρει επίσης σημαντικές ενδείξεις για τη γενική ανάπτυξη (Ehm, Lonnemann & Hasselhorn, 2017). Συνεπώς, είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση

στη γλωσσική κατανόηση και την παραγωγή λόγου από το παιδί. Η γλώσσα είναι ένα σύνθετο φαινόμενο, συνεπώς η αξιολόγηση του γλωσσικού επιπέδου ενός παιδιού απαιτεί μια διαφοροποιημένη εξέταση, η οποία περιλαμβάνει επίσης δεξιότητες στον τομέα του αλφαριθμητισμού (συμμετοχή στην αφήγηση, την ανάγνωση και τον γραπτό λόγο καθώς και στην κατανόηση κειμένου, την ικανότητα γλωσσικής αφαιρετικότητας, τον χειρισμό του γραπτού λόγου και της λογοτεχνικής γλώσσας). Για την αξιολόγηση των ικανοτήτων της (γερμανικής) γλώσσας ενός παιδιού που μεγαλώνει σε ένα πολύγλωσσο περιβάλλον πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο χρόνος επαφής του με τη γερμανική γλώσσα.

Τα παραδείγματα στο παρόν ερωτηματολόγιο αποσκοπούν στην απεικόνιση των γλωσσικών ικανοτήτων του παιδιού και δεν αντικαθιστούν την τυποποιημένη γλωσσική αξιολόγηση. Η απεικόνιση αυτή βασίζεται σε πληροφορίες σχετικά με το ποια(-ες) γλώσσα(-ες) αποκτά το παιδί και τότε ξεκίνησε η συστηματική επαφή του με τη γερμανική γλώσσα. Σε περίπτωση που ένα παιδί μεγαλώνει σε ένα πολύγλωσσο περιβάλλον, ο τρόπος με τον οποίο χειρίζεται τις γλώσσες επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με περαιτέρω δυνατότητες, οι οποίες μπορούν ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν στο σχολείο.

4.2. Σκέψη

Τα παιδιά περιγράφουν, εξηγούν και εξερευνούν τον κόσμο και τις επιμέρους σχέσεις του. Υπάρχουν διαφορές ως προς το επίπεδο επίδοσης των παιδιών στους επιμέρους τομείς που επηρεάζουν την ικανότητα σκέψης κατά την αλληλεπίδρασή τους. Η ικανότητα επαγωγικής σκέψης είναι ιδιαίτερα σημαντική. Οι συναφείς ικανότητες επιτρέπουν στο παιδί να αναγνωρίζει γρήγορα τις σχέσεις και τους κανόνες, να κατανοεί τις αρχές και τις ιεραρχίες, να ανακαλύπτει τις ομοιότητες και τις διαφορές, να σχηματίζει κατηγορίες, καθώς και να αναγνωρίζει σχέσεις μεταξύ των αντικειμένων ή των ατόμων.

4.3. Έλεγχος προσοχής και αυτορύθμιση

Η διατήρηση της επικεντρωμένης προσοχής και η ικανότητα του παιδιού να μένει συγκεντρωμένο σε μια εργασία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα μέχρι την ολοκλήρωσή της συνιστούν περαιτέρω βασικές προϋποθέσεις για τη σχολική μάθηση. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί με απλή παρατήρηση κατά πόσο αυτό αφορά τον έλεγχο προσοχής, την αυτορύθμιση ή την αυτοπειθαρχία. Πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο οι περιστάσεις που συνοδεύουν μια συγκεκριμένη συμπεριφορά όσο και η συχνότητα και η ένταση, με τις οποίες εκδηλώνεται η εμφανής συμπεριφορά σ' αυτούς τους τομείς.

4.4. Ειδικές γνωστικές δεξιότητες ανά τομέα

- 4.4.1. Βασικές μαθηματικές δεξιότητες, π.χ. γνώσεις σχετικά με τις ποσότητες και τους αριθμούς
- 4.4.2. Φωνολογική επεξεργασία πληροφοριών ως βασική δεξιότητα για την εκμάθηση του γραπτού λόγου. Σ' αυτές περιλαμβάνονται η φωνολογική επίγνωση, η φωνητική λειτουργική μνήμη και η ταχύτητα πρόσβασης στο νοητικό λεξικό.

4.5. Άλλες γνωστικές δεξιότητες

Εκτός από τις δεξιότητες που προαναφέρθηκαν, γνωστικές λειτουργίες, όπως η ικανότητα της ευέλικτης εναλλαγής των εργασιών ή των καθηκόντων και η ικανότητα απομνημόνευσης μαθησιακού περιεχομένου για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα είναι εξίσου σημαντικές.

Σε ποιον βαθμό τα παιδιά κατέχουν τις αντίστοιχες δεξιότητες σ' αυτούς τους τομείς για την εισαγωγή τους στο σχολείο μπορεί συχνά να παρατηρηθεί μόνο στο πλαίσιο της συνεργασίας του παιδικού σταθμού και του δημοτικού σχολείου, εφόσον έχουν διαμορφωθεί περιστάσεις κατά τις οποίες απαιτείται η ομαδική εργασία. Είναι προφανές ότι οι παρατηρήσεις και οι αξιολογήσεις του συνεργαζόμενου εκπαιδευτικού προσωπικού αντιπαραβάλλονται με εκείνες του εξειδικευμένου παιδαγωγικού προσωπικού στους παιδικούς σταθμούς και τέλος με εκείνες των γονέων. Οι δύο τελευταίες κατηγορίες προσώπων γνωρίζουν τα παιδιά πολλά χρόνια.

Για τον λόγο αυτό, το υπουργείο παιδείας, πολιτισμού και επιστημών συνιστά στο συνεργαζόμενο εκπαιδευτικό προσωπικό να λάβει υπόψη, κατά την αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας, τις πρόσθετες πληροφορίες από το εξειδικευμένο παιδαγωγικό προσωπικό και τους γονείς. Για τον σκοπό αυτό, μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν τα φύλλα παρατήρησης που συμπληρώθηκαν από το εξειδικευμένο παιδαγωγικό προσωπικό στο πλαίσιο της εξέτασης των παιδιών για την εισαγωγή τους στο δημοτικό σχολείο. Τα έγγραφα ανάπτυξης που συντάσσονται στον παιδικό σταθμό στο πλαίσιο του προγράμματος προσανατολισμού παρέχουν επίσης σημαντικές πληροφορίες για το επίπεδο ανάπτυξης, καθώς και τα ισχυρά και αδύνατα σημεία ενός παιδιού όσον αφορά τη σχολική του ετοιμότητα.

Συνεπώς, το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης για το συνεργαζόμενο εκπαιδευτικό προσωπικό μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μιας συνομιλίας συνεργασίας ή παροχής συμβουλών με το εξειδικευμένο παιδαγωγικό προσωπικό ή τους γονείς. Εάν συμμετέχουν στην αξιολόγηση ανάπτυξης και άλλα άτομα, όπως ιατροί ή θεραπευτές, ή αν προκύψουν πορίσματα από την εξέταση των παιδιών για την εισαγωγή τους στο δημοτικό σχολείο, αυτές οι πληροφορίες πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη, δεδομένου ότι έχει προηγηθεί η συναίνεση των νόμιμων

κηδεμόνων. Κατά τις παρατηρήσεις του στο πλαίσιο της εν λόγω συνεργασίας του παιδικού σταθμού και του δημοτικού σχολείου, το συνεργαζόμενο εκπαιδευτικό προσωπικό πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στους τομείς, για τους οποίους δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη αξιολόγηση. Αυτό παρέχει μια συνολική εικόνα των δυνατοτήτων του κάθε παιδιού για την αποδοτική του μάθηση στο σχολείο από την αρχή της σχολικής φοίτησης.

Κατ' αρχήν, για την αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας στο πλαίσιο της συνεργασίας του παιδικού σταθμού και του δημοτικού σχολείου μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαδικασίες παρακολούθησης ή ελέγχου. Ωστόσο, η χρήση τυποποιημένων διαδικασιών δοκιμής επιτρέπεται μόνο από επαγγελματίες που έχουν εκπαιδευτεί ειδικά για τον σκοπό αυτό. Σ' αυτούς συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, οι εκπαιδευτικοί συμβουλευτικής, οι σχολικοί ψυχολόγοι και οι ειδικοί παιδαγωγοί. Για μια επισκόπηση των τρεχουσών διαδικασιών δοκιμής ανατρέξτε στην βιβλιογραφία, π.χ. Schneider & Hasselhorn 2018.

Το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης που παρατίθεται εδώ αποσκοπεί στην παροχή μιας σύνοψης διαφορετικών προοπτικών όσον αφορά τις πτυχές της σχολικής ετοιμότητας του παιδιού. Τα άτομα που προβαίνουν σε παρατηρήσεις και αξιολογήσεις πρέπει να έχουν πάντα κατά νου ότι υπόκεινται σε σφάλματα και ότι επηρεάζονται από την υποκειμενικότητα της δικής τους αντίληψης. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να ανταλλάσσουν και να εξετάζουν τις εκτιμήσεις τους με άλλα άτομα, τα οποία έχουν σχετικές εμπειρίες και γνωρίζουν το παιδί το οποίο αφορούν οι εκτιμήσεις.

Σχετική βιβλιογραφία:

Becker-Mrotzek, M., Ehlich, K., Füssenich, I., Günther, H., Hasselhorn, M., Hopf, M. & Jeuk, S. et al. (2013). Qualitätsmerkmale für Sprachstandsverfahren im Elementarbereich. Ein Bewertungsrahmen für fundierte Sprachdiagnostik in der Kita (Hrsg.: Mercator-Institut).

Ehm, J.-H.; Lonnemann, J. & Hasselhorn, M. (2017). Wie Kinder zwischen vier und acht Jahren lernen. Psychologische Erkenntnisse und Konsequenzen für die Praxis. Kohlhammer.

Hartmann, U.; Hasselhorn, M. & Gold, A.(Hrsg.) (2017). Entwicklungsverläufe verstehen – Kinder mit Bildungsrisiken fördern. Kohlhammer.

Schneider, W. & Hasselhorn, M. (2018). Schuleingangsdiagnostik. Hogrefe.

Wagner, H.; Ehm, J.-H.; Schöler, H.; Schneider, W. & Hasselhorn, M. (2013).
Zusatzförderung von Kindern mit Entwicklungsrisiken. Eine Handreichung für
pädagogische Fachkräfte im Übergang vom Elementar- zum Primarbereich. Hogrefe.

**Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης για το συνεργαζόμενο εκπαιδευτικό
προσωπικό:
Παρατηρήσεις και τεκμηρίωση των δεξιοτήτων**

Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες¹
Παραδείγματα: Το παιδί
... επιδεικνύει κατά την καθημερινότητα ανεξαρτησία που ανταποκρίνεται στην ηλικία του (π.χ. ντύσιμο και ξεντύσιμο, ανεξαρτησία στο φαγητό).
... μπορεί κατά το μεταβατικό στάδιο να στηριχθεί σε σταθερές κοινωνικοσυναισθηματικές σχέσεις (π.χ. ασφάλεια από τους γονείς, σταθερό οικογενειακό πλαίσιο σχέσεων).
... έχει εμπιστοσύνη στον εαυτό του και τις ικανότητές του.
... είναι ανοιχτό σε νέες καταστάσεις, ανθρώπους και προκλήσεις.
... μπορεί να αναπτύξει γρήγορα σχέσεις με ενήλικες και παιδιά.
... βλέπει τον εαυτό του ως μελλοντικό μαθητή.
... προσβλέπει με αισιοδοξία στη σχολική φοίτηση.
... μπορεί να ανταπεξέλθει ανάλογα με την ηλικία του σε καταστάσεις απογοήτευσης (π.χ. όταν του παίρνουν το παιχνίδι).
... μπορεί να κατανοήσει την οπτική γωνία των άλλων (π.χ. μπορεί να αξιολογήσει τα συναισθήματα των άλλων).
... μπορεί να κατανοήσει τους κανόνες και τη σημασία τους και να τηρήσει τους κοινωνικά σημαντικούς κανόνες.
... μπορεί να συμπεριφερθεί κατάλληλα σε μια ομάδα (π.χ. μπορεί να προσαρμόσει τη συμπεριφορά του, τηρεί τη σειρά στα παιχνίδια, αφήνει τους άλλους να μιλήσουν, ακούει).
... μπορεί να συμμετέχει ικανοποιητικά σε μια ομαδική επικοινωνία.
Δεξιότητες αυτορύθμισης των κινήτρων και του θυμικού
Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να αντιμετωπίσει εμπειρίες αποτυχίας.
... μπορεί να ασχοληθεί με εργασίες, τις οποίες δεν έχει επιλέξει το ίδιο.
... επιδεικνύει προθυμία για προσπάθεια.
... αντιμετωπίζει με αισιοδοξία τα νέα καθήκοντα.
... μπορεί να αναζητήσει μόνο του νέες εργασίες.
... μπορεί να ξεκινήσει μόνο του νέες εργασίες.
... μπορεί να διακόψει την εργασία, αν ο χρόνος έχει λήξει ή αν προκύψει ότι η εργασία δεν μπορεί να ολοκληρωθεί χωρίς τη βοήθεια από άλλους.
Κινητικές δεξιότητες
Αδρή κινητικότητα
Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να τρέξει προς τα εμπρός και προς τα πίσω, να πηδήξει, να ανέβει σκάλες, να πιάσει και να πετάξει μια μπάλα.
... έχει φυσική αντοχή που ανταποκρίνεται στην ηλικία του (π.χ. καταφέρνει μια σύντομη οδοιπορία).
Λεπτή κινητικότητα
Παραδείγματα: Το παιδί...
... έχει επιδεξιότητα δακτύλων και χεριών που ανταποκρίνεται στην ηλικία του (π.χ. όταν ζωγραφίζει, κόβει, τοποθετεί πέρλες).

¹ Σ' αυτό τον τομέα ανάπτυξης, μια σύγκριση με τις εκτιμήσεις των γονέων και του εξειδικευμένου παιδαγωγικού προσωπικού είναι ιδιαίτερα σημαντική

... διαθέτει κατάλληλο συντονισμό ματιού-χειριού (π.χ. ζωγραφίζει πάνω στη γραμμή, βάζει νερό σε ένα ποτήρι).
Σχήμα σώματος Παραδείγματα: Το παιδί...
... έχει ορθή αντίληψη του σώματος και της θέσης του στον χώρο.
... μπορεί να εκτιμήσει την επέκταση του σώματός του στον χώρο (π.χ. να εκτιμήσει πόσο μεγάλο είναι το κεφάλι του).
Πρώιμες (γνωστικές) δεξιότητες ως βασικοί τομείς της σχολικής ετοιμότητας
Γλώσσα
Στη συνέχεια, παρατίθενται παραδείγματα για τις συναφείς βασικές γλωσσικές δεξιότητες. Αρχικά, σημειώστε ποιες γλώσσες αποκτά το παιδί και τότε ξεκίνησε η συστηματική επαφή του με τη γερμανική γλώσσα.
Δεξιότητες στη γερμανική γλώσσα Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να μιλήσει καθαρά.
... διαθέτει λεξιλόγιο που ανταποκρίνεται στην ηλικία ή στον χρόνο επαφής του με τη γερμανική γλώσσα.
... μπορεί να δείξει τα μέρη του σώματος κατόπιν αιτήματος (π.χ. αντίχειρες, αγκώνες, βλεφαρίδες).
... καταλαβαίνει απλές και σύνθετες οδηγίες.
... χρησιμοποιεί κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις.
... μπορεί να αλλάξει λέξεις (π.χ. σχηματισμός πληθυντικού αριθμού, κλίση ρημάτων).
Αλφαριθμητισμός Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να ακούσει προσεκτικά μια μικρή ιστορία.
... μπορεί να μιλήσει για τις εμπειρίες του στον παιδικό σταθμό.
... προσποιείται ότι διαβάζει ένα βιβλίο.
... ρωτά για τον γραπτό λόγο (π.χ. «τι γράφει;»).
... προσπαθεί να γράψει μεμονωμένα γράμματα ή λέξεις.
... προσπαθεί να διαβάσει μεμονωμένα γράμματα ή λέξεις.
Παραδείγματα για παιδιά που μεγαλώνουν σε πολύγλωσσο περιβάλλον: Το παιδί...
... μπορεί να επικοινωνήσει με άλλα παιδιά και ενήλικες της ίδιας γλώσσας στη συγκεκριμένη γλώσσα.
... μπορεί να εναλλάξει τις γλώσσες, όποτε απαιτείται.
... χρησιμοποιεί και τις δύο γλώσσες σε μία πρόταση κατά την επαφή του με πολύγλωσσα/μονόγλωσσα άτομα.
Σκέψη
Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να αναγνωρίσει κανόνες, αρχές και ιεραρχίες και να τις χρησιμοποιήσει π.χ. κατά την ταξινόμηση.
... μπορεί να διακρίνει τις ομοιότητες και τις διαφορές και να χρησιμοποιήσει τις κατηγορίες (π.χ. κατά την ταξινόμηση).
... μπορεί να αναγνωρίσει και να προσδιορίσει σχέσεις μεταξύ των αντικειμένων και των ατόμων.
Έλεγχος προσοχής και αυτορύθμιση
Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να αναπτύξει τον δικό του τρόπο για να εκτελέσει εργασίες που

ανταποκρίνονται στην ηλικία του.
... μπορεί να αναγνωρίσει και να προσδιορίσει τις συνέπειες των ενεργειών του και να αντισταθεί στην απόσπαση της προσοχής.
Ειδικές γνωστικές δεξιότητες ανά τομέα: Φωνολογική επεξεργασία πληροφοριών
Υπόδειξη: Βεβαιωθείτε ότι το παιδί γνωρίζει όλες τις λέξεις κατά τη διεξαγωγή των αντίστοιχων εργασιών.
Φωνολογική επίγνωση: Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να προφέρει τις λέξεις κατά συλλαβές και να χτυπήσει αναλόγως παλαμάκια.
... μπορεί να διακρίνει τις λέξεις που έχουν παρόμοιο ήχο (π.χ. χέρι-χέλι, κήπος-χτύπος, ψίλος-φίλος, ψάρι-χάρη).
... μπορεί να βρει μέσω καρτών με εικόνες ποια λέξη από τις τρεις δεν ομοιοκαταληκτεί με τις άλλες.
... να δείξει το αντικείμενο/την εικόνα που ξεκινά με έναν καθορισμένο φθόγγο.
Φωνητική λειτουργική μνήμη: Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να θυμηθεί ορισμένες λέξεις που ειπώθηκαν και να τις επαναλάβει (π.χ. αυτοκίνητο - ποντίκι - πίνακας - φανάρι).
... μπορεί να επαναλάβει μεμονωμένες μονοσύλλαβες ή πολυσύλλαβες λέξεις που είναι προϊόν φαντασίας (π.χ. χρονοκρίτης, χρωμός, ράχος, ψυχροπλασία).
Ταχύτητα πρόσβασης στο νοητικό λεξικό: Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να προσδιορίσει γρήγορα τα αντικείμενα που απεικονίζονται στις κάρτες.
... να προσδιορίσει γρήγορα τα χρώματα.
Ειδικές γνωστικές δεξιότητες ανά τομέα: Βασικές μαθηματικές δεξιότητες
Αριθμητικά και μέτρηση Παραδείγματα: Το παιδί...
... απαγγέλλει τους αριθμούς σε σειρά (π.χ. μπορεί να μετρά τουλάχιστον έως το 20).
... μπορεί να μετρήσει αρχίζοντας από έναν καθορισμένο αριθμό.
... μπορεί να μετρήσει αντίστροφα.
... γνωρίζει ότι ένας αριθμός μπορεί να αντιστοιχεί σε ένα πλήθος αντικειμένων (έννοια του πλήθους).
Εκτίμηση πλήθους και εικόνες αριθμών Παραδείγματα: Το παιδί...
... μπορεί να απαριθμήσει (π.χ. πόσα μήλα βρίσκονται εδώ;).
... μπορεί να μετρήσει (π.χ. δώσε μου πέντε πιρούνια από το συρτάρι).
... μπορεί να αναγνωρίσει με μια ματιά έως και τέσσερα αντικείμενα (άμεση εκτίμηση πλήθους).
... μπορεί να διακρίνει με μια ματιά περισσότερα από τέσσερα αντικείμενα (σχεδόν άμεση εκτίμηση πλήθους).
... μπορεί, κατά περίπτωση, να εξηγήσει με ποιον τρόπο αναγνώρισε σχεδόν άμεσα ένα πλήθος (π.χ. είδα αυτά τα 2 πλακίδια και αυτά τα 3. Επομένως, όλα μαζί είναι 5).
... μπορεί να αναγνωρίσει με μια ματιά τις πλευρές του ζαριού (εικόνες αριθμών).
... έχει καταλάβει ότι όλοι οι αριθμοί από το 2 και πάνω μπορούν να διαιρεθούν σε περισσότερους αριθμούς.
Σχήματα και δομές

Παραδείγματα: Το παιδί...

... μπορεί να αναγνωρίσει, να δημιουργήσει, να συνεχίσει και να περιγράψει τα σχήματα.

... γνωρίζει τη δομή μιας ημέρας και, συνεπώς, μπορεί να περιγράψει το πρόγραμμα της ημέρας.

Άλλες γνωστικές λειτουργίες

Παραδείγματα: Το παιδί...

... μπορεί να εναλλάξει ευέλικτα τις εργασίες ή τα καθήκοντα.

... μπορεί να απομνημονεύσει μαθησιακό περιεχόμενο για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.